

Числівник – самостійна частина мови, яка означає число, кількість або порядок предметів при лічбі й відповідає на питання **скільки? котрий?**: шість, сорок один, десятий.

Зауважте!

1. **Не треба плутати** числівники з іншими частинами мови, які мають числове значення: **двійка, десяток, сотня, половина, третина, чверть** – іменники; **триповерховий, поодинокий, парний** – прикметники; **утроє, двічі, по-перше** – прислівники; **подвоїти, розполовинити** – дієслова.
2. Слова **мало, багато** в сполученні з іменниками – назвами предметів та осіб – є **числівниками** (мало книжок, багато студентів), у сполученні з дієсловами – **прислівниками** (мало знати, багато читати).

Розряди числівників за значенням і граматичними ознаками

Кількісні (скільки?)				Порядкові (котрий?)
власне кількісні	дробові	збірні	неозначено-кількісні	
<i>сім, сто три, тисяча</i>	<i>півтора, одна друга, дві цілі і одна четверта</i>	<i>троє, обидва, семеро</i>	<i>багато, кілька, кільканадцять</i>	<i>другий, тридцять третій, сотий</i>

Розряди числівників за будовою

прості	складні	складені
<i>два, десять, сто</i>	<i>одинадцять, тридцять, сімсот</i>	<i>сто сорок один</i>

Відмінювання власне кількісних, збірних і неозначено-кількісних числівників

1. Числівник **один** змінюється за родами, числами, відмінками.

Відмінок	Ч.р.	С.р.	Ж.р.	Мн.
Н.	один	одне, одно	одна	одні
Р.	одного		однієї, одної	одних
Д.	одному		одній	одним
З.	Н.в. або Р.в.	одне, одного	одну	Н.в. або Р.в.
О.	одним		однією, одною	одними
М.	(на) одному, одним		(на) одній	(на) одних

2. Числівники **два, обидва, обидві, обоє, три, чотири, багато, кілька** відмінюються за зразком числівника **два**

Н.в.	два, дві
Р.в.	двох
Д.в.	двом
З.в.	Н.в. або Р.в.
О.в.	двома
М.в.	(на) двох

Зауважте!

- Числівники **чотири** та **багато** в О.в. мають лише закінчення **-ма** (**чотирма, багатьма**, а не ~~чотирьома~~, ~~багатьома~~)
- Числівники **обидва, обидві, обоє** відмінюються так:

Н.в.	обидва	обидві	обоє
Р.в.	обох		
Д.в.	обом		
З.в.	Н.в. або Р.в.		
О.в.	обома		
М.в.	(на) обох		

3. Числівники від **п'яти до двадцяти, тридцять і кільканадцять** відмінюються, як **п'ять**.

Н.в.	п'ять, п'ятеро	сім	вісім
Р.в.	п'яти (п'ятьох)	семи (сімох)	восьми (вісьмох)
Д.в.	п'яти (п'ятьом)	семи (сімом)	восьми (вісьмом)
З.в.	п'яти (п'ятьох)	сім (сімох)	вісім (вісьмох)
О.в.	п'ятьма (п'ятьома)	сьома (сімома)	вісьма (вісьмома)
М.в.	(на) п'яти (п'ятьох)	(на) семи (сімох)	(на) восьми (вісьмох)

Зауважте!

Збірні числівники можна утворити лише від числівників **два – двадцять і тридцять (2 – 20, 30)**: двоє, обидва, обидві, обоє, троє, четверо, п'ятеро, ..., одинадцятроє, ..., двадцятроє, тридцятроє.

При відмінюванні вони втрачають суфікс **-ер(о)** і мають в непрямих відмінках такі самі форми, як і власне кількісні числівники. Наприклад:

Н.в.	двоє	одинадцятроє
Р.в.	двох	одинадцяти (одинадцятьох)
Д.в.	двом	одинадцяти (одинадцятьом)
З.в.	Н.в. або Р.в.	одинадцятьох
О.в.	двома	одинадцятьма
М.в.	(на) двох	(на) одинадцяти (одинадцятьох)

Збірні числівники можуть мати пестливе значення (*двійко, трійко*)

4. У складних числівниках **назвах десятиків** та числівника **кількадесят** відмінюється **лише друга частина**.

Н.в.	п'ятдесят
Р.в.	п'ятдесяти (п'ятдесятьох)
Д.в.	п'ятдесяти (п'ятдесятьом)
З.в.	п'ятдесят (п'ятдесятьох)
О.в.	п'ятдесятьма (п'ятдесятьома)
М.в.	(на) п'ятдесяти (п'ятдесятьох)

5. Числівники **сорок, дев'яносто, сто** в усіх відмінках, крім Н. та З., мають закінчення **-а**.

Н.в., З.в.	сорок	дев'яносто	сто
Р.в., Д.в., О.в., М.в.	сорока	дев'яноста	ста

6. У складних числівниках від **двохсот** до **дев'ятисот**, а також **кількасот** відмінюються **обидві частини**. Паралельні форми має лише форма орудного відмінка.

Н.в.	двісті	чотириста	шістсот
Р.в.	двохсот	чотирьохсот	шестисот
Д.в.	двомстам	чотирьомстам	шестистам
З.в.	двісті	чотириста	шістсот
О.в.	двомастами	чотирмастами	шістьмастами, шістьомастами
М.в.	(на)двохстах	(на) чотирьохстах	(на) шестистах

Зауважте!

У кількісних складених числівниках відмінюємо **кожне слово** за своїм типом відмінювання, до того ж варто пам'ятати про паралельні форми: *двадцяти п'яти, двадцятьох п'ятьох* (а не *двадцятьох п'яти*).

Відмінювання дробових числівників.

У дробових числівниках чисельник відмінюється так, як відповідний кількісний числівник, а знаменник – як порядковий, до того ж при чисельнику **два, три, чотири** знаменник стоїть у **називному відмінку множини** (*дві треті, чотири сьомі (частини)*), а після **п'ять** і далі – у формі **родового відмінка множини** (*п'ять шостих, вісім десятих*).

Н.в.	дві треті
Р.в.	двох третіх
Д.в.	двом третім
З.в.	дві треті
О.в.	двома третіми
М.в.	(на) двох третіх

Зауважте!

Дробові числівники **півтора, півтори, півтораста** не відмінюємо.

Відмінювання порядкових числівників

Порядкові числівники змінюються, як прикметники, за **родами, числами та відмінками**. У складних порядкових числівниках відмінюємо **тільки останнє слово**: сто двадцять **восьмий**, сто двадцять **восьмого**, сто двадцять **восьмому**.